

<https://helda.helsinki.fi>

Kamtshatkanuunilintu Kilpisjärvellä

Lehikoinen, Petteri

2022

Lehikoinen , P 2022 , ' Kamtshatkanuunilintu Kilpisjärvellä ' , Bongari , Vuosikerta. 2021 ,
Sivut 26-28 .

<http://hdl.handle.net/10138/346358>

publishedVersion

Downloaded from Helda, University of Helsinki institutional repository.

This is an electronic reprint of the original article.

This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version.

Petteri ja Aksu Lehikoinen sekä Phyexa © Esko Pasanen.

Kamtshatkanuunilintu Kilpisjärvellä

Petteri Lehikoinen

Tapahtumaketju, joka lähti liikkeelle siitä, kun luulin kuulleen idänuunilinnun Kilpishallin pihalla oli täysin odottamaton. Näin jälkeensä ajateltuna juuri tämä teki tilanteesta niin mieleenpainuvan, eikä itse uunilintu. Idulimääritykseen en oikein uskonut itsekään, mutta ääni kuului huonosti enkä saanut sitä sopimaan mihinkään muuhunkaan tuntemaani ääntelyyn. Onneksi lintu lauloi vielä uudestaan, kun **Aksu** ja **Hanna** nousivat takaisin ulos autosta, sillä muutoin olisimme varmasti ajaneet takaisin tuvalle onnellisen tietämättömänä kaukoidän kummajaisesta. Olimmehan jo pidemmän tovin seisokselleet kaupan pihalla ja nauttineet subarkittaisesta maisemasta ja sen raikkaasta säästä, joten yksittäinen kummalta kuulostava ääni olisi ollut helppo tulkita vain kuulovirheeksi.

Tilanteen herkullisuuden loi ensisijaisesti se, että vaikka lähestyessämme ääntä se kuului jo hyvin, emme kuitenkaan tunnistanee sitä. Jokainen pitkän linjan lintuharrastaja tietää, että tällainen tilanne on aina ainutlaatuinen, sillä kyseessä on varmasti itselle jotain uutta ja siksi mielenkiintoista. Suomea kesäisin paljon kolunneina olimme törmänneet laulupoikkeamiin useasti aiemminkin ja mutta siltikin jokainen tällainen tapaus on kiehtova, sillä aina on pieni mahdollisuus, että ääntelijäksi paljastuu jotain odottamatonta.

Lähestyessämme edelleen päässä raksutti kihelmöivästi ja luulimme palasten lokahtavan kohdalleen ensin poikkeavaäänisenä pajulintuna, sitten talitiaisena ja kun vihdoinkin näimme, että ääni tulikin lapinuunilinnusta, oli se riemun aihe. Tässä vaiheessa

Aksu ja Hanna eivät olleet vielä nähneet lintua ja jäivät sitä etsimään, kun itse läksin hakemaan autoa lähemmäksi, koska siellä oli kamera ja rengastusvälineet. Lapuleitakaan ei Suomessa pahemmin rengasteta.

Päässä kuitenkin raksutti edelleen. Miksi lapuli lauloi näin? Oliko kyseessä vain poikkeava laulu, vai löytyisikö sille jokin muu selitys? Jostain mielen perukoista putkahti esiin muistikuva, että kaukoidässä lapulista on splitattu parikin lajia. En kyllä hetkeäkään uskonut, että lintu voisi olla kumpikaan näistä, mutta olihan se varmistettava. Kävellessäni autolle kaivoin Xeno-Cantosta ensin kamtshatkanuunilinnun laulun, sillä sen muuttomatka on pidempi ja siksi ehkä myös potentiaalisempi harhautuja. Laulun kajahdettua kaituttimesta jysähti verenkiertoon aimo annos adrenaliinia. Aloin kävellä ripeämmin autoa kohti ja samalla kaivoin vielä honsunuunilinnun laulun esille. Laulussa oli paljon samaa, mutta rytmi oli silti erilainen. Aloin juosta ja yritin samalla soittaa Aksulle ja Hannalle.

Ehdin soittaa molemmille monta kertaa ilman vastausta ja ehdin jo kehittää pienen paniikin. Näin heidät kuitenkin pienessä tunturikoivikkopahaisessa, jossa lintu oli laulanut. Nappasin kameras, kiiruhdin heidän luo ja kysyin onko lintu vielä paikalla. Se ei ollut laulanut enää vähään aikaan mutta oli kuulemma näkynyt liikkuvan rauhallisesti lehvästössä aika äsket-

täin. Sanoin, että lintu laulaa kuin kamtshatkanuunilintu, ja soitin esimerkin puhelimestani. Ensimmäisen säkeen perään lintu vastasi identtisellä laululla läheltä. Epäusko levisi joukossamme.

LAIKASTA lauluinnosta johtuen vaikutti siltä, ettei lintu ollut kunnolla reviirillä. Järkeilimme, että en toimittava nopeasti, ettei lintu karkaa tuosta pienestä metsiköstä, jolloin se voisi olla vaikea paikallistaa. Päätimme, että Aksu jää kuvaamaan ja äänittämään lintua ja Hannan kanssa haemme pyyntivälineet. Samalla otin ensin yhteyttä **Ina Tirriin** kysyäkseni keitä olikaan Bongariliiton työvaliokunnassa. Sain häneltä nopeasti vastauksen ja yritin aluksi **Jari Laitasalolle**, jota en tavoittanut. **Joppe Vickström** onneksi vastasti soittoon heti. Selitin tilanteen ja että määrityksen kannalta lintu olisi varmastikin syytä pyydystää. Joppe konsultoi muuta työvaliokuntaa ja palasi pian antaen hyväksynnän pyydystämisyhteykselle. Odottaessa sorvasin viestiä Lintutiedotukseen mahdollisesta Suomelle uudesta lajista.

Verkko oli nopeasti vireessä. Onnenkantamoisella lintukin lensi siihen, sillä käyttämämme lapulinauha ei kiinnostanut sitä ainakaan samalla tavalla kuin lapinuunilintuja reviirillä. Kun lintu oli kädessä, soitti **Esko Pasanen** ja sanoi olevana pelipaikalla, mutta

Kamtshatkanuunilintu, Enontekiö, Kilpisjärvi © Petteri Lehikoinen.

Kamtshatkanuunilintu, Enontekiö, Kilpisjärvi © Petteri Lehikoinen.

meitä saati lintua ei ollut havaittavissa. Parkkipaikalle päästyämme myös **Jyrki Lehto** oli ennättänyt paikalle. Oli mainio sattuma, että Epa oli juuri tullut Kilpisjärvelle maastotöidensä päätteeksi, sillä minulta oli jäänyt varustehuollon jäljiltä monia rengastusvälineitä biologiselle asemalle. Epalta oli jäänyt poronkärjistä lautaselle, mutta ainakin näin jälkikäteen, se ei liene harmittanut senkään vuoksi, että Epalla oli autossaan mittaamisen kannalta tärkeä työntömitta. Konsultoitimme **Roni Väisästä** määritysartikkeleiden ja mittojen tiimoilta, sillä tiesin hänen nähtäneen lapulisplittejä kädessä Kiinassa. Lintu mitattiin, kuvattiin ja käsittelyn tuoksinassa pudonneet höyhenet kerättiin talteen, minkä jälkeen se vapautettiin samaan metsikköön, josta se oli löytynyt. Vaikka lintu lauloi vielä kertaalleen ennen poistumistamme, oli huolena että se jatkaisi matkaansa, sillä se oli hyvässä rasvassa, mikä on yleensä muuttomatalla olevan varpuslinnun merkki. Meillä oli vielä edellisen linnustoseurantavaelluksen raportit tekemättä, ja vaikka koko havaintotilanne oli kestänyt vain reilun tunnin, oli hienoinen kiire takaisin asemalle. Raportoinnin lisäksi loppuilta pitkälle yöhön meni mittoja, ääniä ja kuvia analysoiden.

TAKARAIVOSSA kyti kokoajan ajatus, että havainnolle täytyy olla jokin loogisempi selitys kuin että se olisi oikeasti kamtshatkanuunilintu. Näin odottamattoman kaukoidän lajin harhautuminen heinäkuussa Kilpisjärvelle vaikutti vaikealta uskoa, vaikka toisaalta kaikki havaitut piirteet vaikutti sopivan liki täydellisesti lajiin. Tätä ”paradoksia” mielessä raksuttaen valvoin sängyssä, kunnes vihdoin sain unenpäästä kiinni herätäkseen radiotoimittajan puheluun. Unenpöpperössä suostuin suoraan radiolähetykseen, jonka jälkeen ajattelin lähteväni etsimään lintua. Kävin kuitenkin vielä hetkeksi selälleni ja nukahdin.

Heräsin Aksun ja Hannan puuhasteluun, kun päivä oli jo pitkällä. Vilkaisin ensitöiksi puhelinta ja pettymyksekseni lintua ei ollut havaittu. Taustalla heräsi myös huoli. Kuinka moni oli lähtenyt lintua yrittämään ja kuinka monelle matka olisi turha, jos

lintu olisi jatkanut matkaansa. Ajattelin, että tilanne oli mikä oli, ja voisin hyvin syödä rauhassa aamupalaa ennen paikalle lähtemistä. Aamupalan aikana tuli huojentava viesti: **Eino Hiekkänen** oli löytänyt linnun uudestaan hieman siirtyneenä alkuperäiseltä paikalta! Lähdimme Aksun kanssa paikalle pian ja bongareiden riemu oli käsin kosketeltavaa. Tähän riemuun pääsi käsiksi moni muukin päivän aikana, kun lintu pitkien kateissa (tai pikemmin hiljaisena) olon jälkeen löytyi pitkin päivää suppealta alueelta ja oli vielä myöhään illalla nähtävissä. Ehkä jopa yllätyksekseni, mutta ennen kaikkea pettymyksekseni, sitä ei kuitenkaan enää seuraavina päivinä havaittu. Sää ei varsinaisesti ollut edullinen etsinnöille, sillä lämpötila oli vain niukasti nollan yläpuolella ja vettä, välillä rännän sekaisena, vihmoi tuon tuosta. Laulamaton lintu olisi ollut hyvin vaikea löytää, etenkin jos se olisi siirtynyt vaikka vain pari sataa metriä. Harmi, sillä näin erikoisesta havainnosta olisi suonut useammankin, myös Suomen valtakunnan rajojen ulkopuolelta, pääsevän nauttimaan.

NÄIN jälkeenpäin, kun DNA-tuloskin osoitti täsmäävän lajiin, on kaikesti uskottava, että se on sellainen ollut. Havainto tuntuu edelleen liki uskomattomalta, ja tälle loogisin selitys on tietenkin, että se ei ole uskomaton. Jos tällainen lintu löytyy sattumalta Kilpisjärven kylältä, se tuskin on ollut ainut laatuaan Euroopassa. Ottaen huomioon myös, ettei lajia ehkä ole osattu etsiä tai tunnistaa, uskoisin, että kamtshatkanuunilintu tullaan havaitsemaan vielä uudestaan lähiaikoina WP:llä. Toivottavasti se pysyy silloin paikallaan hieman pidempään.

■ **Kamtshatkanuunilintu** (*Phylloscopus eximandus*) lienee kovin koskaan Suomessa havaittu lintulaji. Se pesii Kamtshatkan niemimaalla sekä Sahalinin, Hokkaidon ja Kuriilin saarilla ja talvehtii Bruneissa, Filippiineillä, Indonesiassa, Malesiassa ja Taiwanissa. *Eximandus* on taannoin splitattu lapinuunilinnusta omaksi lajikseen.

